

POZVÁNKA

na konferenci

„ČLR, Tchaj-wan a „jedna Čína“ v mezinárodních vztazích“,

která se uskuteční ve

čtvrtek 16. března 2023 od 10.00

v budově Senátu Parlamentu ČR – **Jednací sál Senátu PČR**

Vchod A, Valdštejské nám. 4, Praha 1

Konference s názvem **ČLR, Tchaj-wan a „jedna Čína“ v mezinárodních vztazích** proběhne pod záštitou předsedy Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost senátora Pavla Fischera. Akci spoluorganizuje projekt Sinopsis a Europeum s účastí českých i zahraničních partnerů.

Cílem konference je vyjasnit problematiku tzv. *jedné Číny* – tedy jejího vzniku, historického vývoje a současného stavu – pro jejíž porozumění je důležité správné pochopení terminologie, zejména pak pojmů jako je tzv. *politika jedné Číny* a *princip jedné Číny*. Zároveň se toto setkání expertů zaměří na důsledky, jež má tato problematika pro rozvoj vzájemně prospěšných vztahů s Tchaj-wanem v rámci naší deklarované politiky jedné Číny.

1) Historický vývoj a jeho mezinárodně právní a politické důsledky

V roce 1971 zakotvila rezoluce 2758 členství ČLR v OSN a vyloučila „Čankajškovy zástupce“, kteří v té době nárokovali, stejně jako ČLR, suverenitu nad „jednou Čínou“, zahrnující současnou ČLR i Čínskou republiku (Tchaj-wan). Ke statutu Tchaj-wanu se přímo nevyjádřila nad rámec toho, že nemůže v OSN reprezentovat „Čínu“.

Následná americko-čínská komuniké a další dokumenty, které v podstatě zakládají současnou mezinárodní diplomatickou praxi, implikují rozdílný pohled obou stran na „jednu Čínu“ - USA „berou na vědomí“ postoj ČLR a uznávají ji jako jedinou vládu „jedné Číny“, ale ke statutu Tchaj-wanu se přímo nevyjadřují, a výslovně neakceptují ani neodmítají nárok ČLR na toto území.

Tento vágní („ambiguous“) přístup se stal základem křehkého statu quo „na obou stranách Tchajwanské úžiny“ v posledních 50 letech. ČLR razí svůj „princip“ jedné Číny, podle něhož je jedinou vládou jedné Číny, která zahrnuje i Tchaj-wan. USA a další země formulují svou vlastní „politiku“ jedné Číny, jejímž smyslem je vyrovnat se s čínskými nároky bez narušení svých vlastních zájmů na rozvoj vztahů s Tchaj-wanem. Politika jedné Číny v demokratických zemích obecně uznává ČLR jako legitimního představitele pomyslné „jedné Číny“, ale nikoliv její explicitní nárok na „(znovu)sjednocení“ s Tchaj-wanem za použití síly. K ostrovu přistupuje jako k de facto samostatnému státu, kterým podle běžných atributů je, s výjimkou de iure diplomatického uznání, jemuž brání ČLR, mj. právě prostřednictvím svého výkladu konceptu jedné Číny.

S narůstající asertivitou ČLR dochází v posledních letech k ohrožení dosavadního křehkého statu quo, jež po půl století zaručovalo mír v oblasti i ve světě. Bezprostředním cílem politiky demokratických států k této oblasti se tak stává udržení stávajícího uspořádání a odvrácení potenciálního ozbrojeného konfliktu, který by měl bez ohledu na výsledek katastrofální důsledky pro světovou ekonomiku i bezpečnost. Ať už jsou nároky a postoje jednotlivých stran jakékoliv, pro vnější svět je podstatné zachování míru.

2) Jedna Čína, Indo-Pacifik a praktická politika demokratického společenství

Bezprostředním zájmem demokratického světa je udržení míru v oblasti, který zaručuje současný křehký status quo de facto paralelní existence ČLR a Tchaj-wanu. Narušení tohoto status quo by mělo nedozírné následky včetně možného celosvětového konfliktu. Současný status quo ohrožují zejména explicitní snahy ČLR o jeho změnu v návaznosti na její mocenský růst a měnící se poměr sil v oblasti.

Nejvýraznější multilaterální iniciativou k zachování míru a obraně demokratických hodnot v oblasti je současný koncept Indo-Pacifiku, k němuž se hlásí řada států v oblasti i mimo ni. Tchaj-wan je v tomto konceptu nevysloveným klíčovým bodem. Bez svobodného Tchaj-wanu nebude svobodného a otevřeného Indo-Pacifiku. Významové posuny kolem termínů jako „princip” a „politika” jedné Číny jen zatemňují podstatu problému. Jaké jsou v této situaci možnosti pro praktickou politiku demokratických států při rozvíjení vztahů s Tchaj-wanem? Jaký prostor pro vzájemnou spolupráci skýtá politika jedné Číny formulované různými státy?

PROGRAM

10:00 Úvodní slovo:

Pavel Fischer, předseda VZOB, senátor

Dena Brownlow, zástupkyně vedoucí diplomatické mise USA v Praze

10:15 **Panel 1: Historický vývoj a jeho mezinárodně právní a politické důsledky**

Jazyk jednání: čeština (zajištěno simultánní tlumočení do angličtiny)

Moderátor: **Kateřina Procházková**, novinářka, Sinopsis

Řečníci:

Patrick Rumlar, zástupce ředitele, odbor Asie MZV

Táňa Dluhošová, ředitelka, Orientální ústav Akademie věd ČR

Simona Fantová, analytička, Sinopsis

Martin Hála, ředitel, Sinopsis

12:15 Přestávka na oběd

13.00 **Panel 2: Jedna Čína, Indo-Pacifik a praktická politika demokratického společenství**

Jazyk jednání: angličtina (zajištěno simultánní tlumočení do češtiny)

Moderátor: **Martin Hála**, ředitel, Sinopsis

Řečníci:

Matthew Turpin, bývalý ředitel pro Čínu, Rada pro národní bezpečnost USA

Ketty Chen, viceprezidentka, Tchajwanská nadace pro demokracii

Takaši Hosoda, výzkumný pracovník, Univerzita Karlova v Praze

15.00 Závěr

Registrace: <https://forms.gle/NdRPS6BpiA8Whq1u7>

Z kapacitních důvodů vstup pouze pro registrované.

Vstup do budovy pouze s platným průkazem totožnosti.

Simultánní tlumočení z anglického jazyka a občerstvení je zajištěno.